

BIBLIOTEKSLEDERMØDE 2009

DET NY BIBLIOTEK STRATEGI

BIBLIOTEKER FOR ALLE
BRUGERINVOLVERING

PARTNERSKABER
KOMPETENCEUDVIKLING
DIGITALE UNIVERSER

DET NY BIBLIOTEK ER HER

Det ny bibliotek er, hvor du er, og hvor der er brug for det. Det ny bibliotek tager udgangspunkt i brugernes behov og ønsker. Det ny bibliotek er en konsekvens af digitalisering, af internettets ekspansion, af Google, af den klare tendens til at medier er overalt, er gratis (selvom det ikke passer) og kan nås 24/7. Det ny bibliotek tager højde for den ændrede brugeradfærd og Google generationens forventninger.

Det ny bibliotek viser sin eksistensberettigelse ved med held at arbejde synligt med på samfundets dagsorden: fremme globaliseringsstrategiens mål, understøtte innovation, livslang læring, sætte ind over for den digitale kløft, hvor medborgerne på den forkerte side i stigende grad bliver ekskluderet af samfundet, fordi videnssamfundets kommunikation og inklusion er digital. Det ny bibliotek bliver i sin digitale betje-

ningsstruktur mere og mere orienteret mod den individuelle servicering, mens aktiviteterne i det fysiske rum bliver offensivt fællesskabsorienteret. Den traditionelle biblioteksvirksomhed holdes levende med stadi-ge initiativer.

Det nye bibliotek vokser ud af asken af den gamle samlingsorienterede institutionskultur. Det lægger vægt på nye kompetencer, det faciliterende, formidlende, lærende, inddragende, inspirerende.

Biblioteksledermødet 2009 markerer, at det ny bibliotek *er* her – i større eller mindre grad – ved at inddrage deltagerne aktivt, ved at kommunikere på en ny måde, ved at sætte de sociale medier i spil: blog, facebook, twitter – og ved at præsentere en beretning, der er markant kortere end tidligere, men via links til relevante uddybninger er mere dækkende.

Vi udvikler **FREMTIDENS** **BIBLIOTEK**

Fremtidens bibliotek er et resultat af de beslutninger, vi træffer på baggrund af udviklingsmulighederne.

Biblioteket skal være, hvor du er. Muligheden for at integrere det digitale bibliotek 24-7 i danskernes dagligliv skal forfølges. Tilbuddene i det fysiske bibliotek skal udvikles på baggrund af brugerinddragelse og tættere partnerskaber for at skabe et levende og udfordrende rum.

Vi udarbejder samlede strategioplæg for bibliotekerne, mere dybtgående analyser i f.eks. udvalgsarbejde, Fremtidens biblioteksbetjening af børn – og det igangværende: Folkebiblioteket i vidensamfundet.

Vi gennemfører internationale reviews af DEFF – og der udarbejdes strategier for udvikling både af DEFF, netbibliotekerne og bibliotek.dk. Endelig er der i år udar-

bejdet et strategisk oplæg til fremtidens biblioteksbetjening af forskere.

Kompetenceudvikling er på dagsordenen, bl.a. i tæt samarbejde med centralbibliotekerne, og vi driver selv en række projekter, der peger frem mod fremtidige indsatsområder, f.eks. Læselyst-projekterne, Lektiecaféer og Bogstart.

Endelig har vi en samlet indsats for at markedsføre Det nye bibliotek. Helt konkrete projekter er også samarbejdet med DBC om udvikling af bibliotek.dk. Lige nu arbejdes der blandt andet på at etablere adgang fra mobiltelefoner og andre håndholdte devices.

Udviklingspuljens tilskud til projekt- og udviklingsarbejde er et særligt kapitel – projektbasen er det nyeste tiltag for formidling af de mange resultater.

■ HANDLINGER

- Vi implementerer strategien Fra information til viden
- Vi udvikler biblioteksbetjening af børn
- Vi udvikler strategi for folkebibliotekernes rolle i videnssamfundet
- Vi udvikler strategi for fremtidens biblioteksbetjening af forskere
- Vi udvikler strategi for netbibliotekerne og bibliotek.dk
- Vi sætter strategisk kompetenceudvikling i bibliotekerne på dagsordenen
- Vi arbejder for markedsføring af Det ny bibliotek
- Vi støtter konkrete projekter og udviklingsiltag på folke- og skolebibliotekerne
- Vi arbejder for bibliotekstilbud til alle.

LINKS

Fra information til viden:

www.bs.dk/publikationer/rapporter/strategi/index.htm

Fremtidens biblioteksbetjening af børn:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/boern/biblioteksbetjening-af-boern

Folkebibliotekernes rolle i videnssamfundet:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/udvalg-om-folkebiblioteker

Fremtidens biblioteksbetjening af forskere:

www.deff.dk/content.aspx?itemguid={7A7A0007-D436-4E44-8C99-1D70B4B7AC31}

Udviklingspuljen:

www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/udviklingspuljen

Markedsføringsprojekt:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/markedsfoering/koordineret-markedsfoering

DEFF review:

www.bibliotekogmedier.dk/fileadmin/publikationer/publikationer_engelske/deff08/index.htm

Bibliotek.dk:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk

ALTERNATIVE BIBLIOTEKSTILBUD SELVBETJENING • PARTNERSKAB UDVIDELSE AF ÅBNINGSTIDEN TILGÆNGELIGHED

BIBLIOTEKER FOR ALLE

Adgang for alle til et relevant bibliotekstilbud er et grundlæggende princip i det danske demokrati. Bibliotekerne bidrager til at sikre den adgang til viden og oplevelse, som er en forudsætning for at klare sig som borger og for et godt og indholdsrigt liv. At bibliotekerne på den måde har en position som en identitets-skabende faktor i lokalsamfundet, ses af de brydninger, det giver, når der lukkes biblioteksfilialer i kommunerne.

Strukturen i det danske biblioteksudbud har gennemgået en markant forandring de seneste år. Et rigt bibliotekstilbud består nu både af det fysiske bibliotek og af digital adgang i samspil. Begge dele hører med til et moderne bibliotek. Når der lukkes betjeningssteder i lokalområder langt fra hovedbiblioteket, kan det der-

for give problemer – eksempelvis i forhold til de borgere, som måske ikke er så mobile og som nu kan få lang vej til det nærmeste bibliotekstilbud.

Styrelsens strategi som svar på lukning af de mange, som oftest utidssvarende biblioteksfilialer, har derfor været at understøtte og initiere nye tiltag, der kan nå borgerne i lokalområderne og sikre betjening i alle dele af landet. Med udvikling og omlægning af biblioteksstrukturen gennem alternative betjeningstiltag, kan biblioteket forblive et både kulturelt og læringsmæssigt tilbud for alle uanset fysisk afstand.

Gennem nye teknologier, elektroniske ressourcer og brugertilpassede fysiske initiativer åbnes muligheder for at leve op til dette mål.

■ HANDLINGER

- Vi sikrer nye alternative bibliotekstilbud gennem Udviklingspuljen
- Vi støtter udbredelsen af vellykkede, nyudviklede betjeningsformer, der udvider adgangen til et lokalt bibliotekstilbud, gennem ny pulje
- Vi følger op på juridiske udfordringer i biblioteksmodellen 'Åbne biblioteker'
- Vi giver tilskud til modeludvikling af samarbejdet med biblioteker og borgerservice
- Fire kommuner i Kulturregion Østjysk Vækstbånd udvikler og afprøver nye modeller for distribueret biblioteksservice
- Esbjerg Bibliotek forbereder sammen med to andre kommuner og Syddansk Universitet en undersøgelse af nutidens behov for biblioteksbetjening kombineret med en teoretisk og forskningsbaseret viden om landdistrikters udvikling
- Biblioteksvagten udvikler og afprøver funktion som 'call center' for biblioteker med delvist selvbetjente lokalbiblioteker
- Vi skaber det tekniske grundlag for, at borgeren via bibliotek.dk kan se og agere på sin udlånsstatus for flere biblioteker på én gang. Næste trin er direkte levering og aflevering på andre biblioteker, end hvor materialet er lånt.

LINKS

Aktiviteter under Udviklingspuljen:

www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/udviklingspuljen/aktiviteter-under-udviklingspuljen

Projektbank:

www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/udviklingspuljen/projektbank

Om 'Åbne biblioteker':

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/lovgivning/styrelsen-orienterer/aabne-biblioteker

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/informationsforsyning/standarder/danzig/andre-specifikationer/aabne-biblioteker-ogsaa-paa-afstand-et-notat

NØGLETAL DER TALER ...

Folkebiblioteker

Stadig flest bøger: Bogen er stadig det centrale på folkebibliotekerne og udgør 83 % af bibliotekernes materiale og 66 % af udlånet.

Populært kulturtilbud: Med 34 mio. fysiske besøgende i 2008 er folkebibliotekerne et af de mest benyttede offentlige kulturtilbud. Endvidere havde folkebibliotekerne og bibliotek.dk 23.9 mio. besøg på deres hjemmesider i 2008.

Udlån af fysiske materialer: Udlånet ekskl. fornyelser er faldet med 1,7 % fra 2007 til 2008.

Elektroniske tjenester: Flere og flere bruger folkebiblioteket via computeren hjemmefra, både til at forny og til at benytte de elektroniske tilbud på nettet. Antallet af download steg med 27 % fra 2007 til 2008.

Brugerundervisning: Antallet af undervisningstimer er steget med 18 % fra 2007 til 2008.

Interurbanlån: Er steget med 4,1 % i forhold til 2007.

Biblioteksbarometret: 45 folkebiblioteker har lektiecaféer, 38 en profil på Facebook, 35 anvender RFID, 34

agter at gøre det, 79 anvender e-mail, og af disse har 60 folkebiblioteker taget SMS i brug.

Forsknings- og uddannelsesbiblioteker

Udlån: Udlån af fysiske materialer er faldet med 4,2 % i forhold til 2007.

Udlånstallene for 2008 viser, at VIA University College har det tredjestørste udlån af alle forskningsbibliotekerne, kun overhalet af de to store nationalbiblioteker.

Brug af elektroniske tjenester: På forskningsbibliotekerne har de digitale tilbud overhalet bøgerne. Antallet af download er steget i 2008 til 13 mio. og udgør nu totredjedel af det samlede udlån.

Flere besøgende: 2,6 % stigning i antallet af besøgende på de større forskningsbiblioteker.

Interurbanlån: Viser i forhold til 2007 en betragtelig stigning på 9 %. 77 % af interurbanudlånet er til folkebibliotekerne.

Projekter: Forskningsbibliotekerne har påtaget sig flere nye opgaver og projekter, såsom digitalisering og forskningsregistrering.

■ HANDLINGER

- Vi fornyer vores statistik. Gennem Biblioteksbarometret er en ny form for indsamling af statistik udviklet med det formål hurtigt at afspejle nye aktiviteter på folkebibliotekerne
- Vi videreudvikler i 2010 Biblioteksbarometret til også at inkludere forskningsbibliotekerne
- Vi stiller benchmark-redskab for bibliotekerne til rådighed i vores Sammenlignende Bibliotek Statistik (SBS)
- Vi samarbejder med folkebibliotekerne om at videreudvikle KPI Index til at omfatte nye modeller for målinger af folkebibliotekernes aktiviteter på nettet, f.eks. brugen af blogs, Facebook, Twitter mfl.
- Vi samarbejder med Danmarks Statistik. På sigt betyder det, at vi indgår i et samarbejde med Danmarks Statistik om indsamlingen, bearbejdningen og publiceringen af folke- og forskningsbiblioteksstatistikken.

LINKS

Biblioteksstatistik:

www.bibliotekogmedier.dk/statistik/biblioteksstatistik

Sammenlignende Bibliotek Statistik:

sbs.bs.dk

Biblioteksbarometret:

www.bibliotekogmedier.dk/statistik/biblioteksstatistik/biblioteksbarometret

KPI Index:

bib.kpiindex.dk

DIGITALE UNIVERSER OG FRAGMENTER

Bibliotekernes digitale tilbud konkurrerer om brugerens opmærksomhed med et stigende antal nye indholdstjenester som TDC Play og Youtube, sociale netværk som Facebook og portaler som MSN og Eniro. Det er en udfordring for bibliotekerne at udvikle digitale tjenester, der kan lokke brugerne til, eller tilbud som brugeren falder over i den daglige færden på nettet.

Inden for digital formidling satser bibliotekerne både på egne services og universer, der kan tiltrække brugerne, og på samarbejde med partnere, der kan hjælpe med at nå ud til brugerne. I begge tilfælde er der fokus på, at tjenesterne er åbne, så brugerne kan bidrage til

indholdet af de digitale tilbud, og biblioteket kan styrke relationerne til brugerne. De digitale services knyttet til materialerne udvikles ligeledes med et stadig stærkere brugerfokus og en mere sømløs søgning og selvbetjening.

Ambitionerne realiseres gennem et stærkt samarbejde i bibliotekssektoren om den fælles udviklingsretning, prioritering af ydelser, markedsføring og valg af samarbejder i og uden for sektoren. De større fælles projekter omkring bibliotek.dk, databrønd og netbibliotekerne bidrager til at udvikle, trimme og konsolidere de fælles services, så de er attraktive for såvel slutbrugere som samarbejdspartnere.

■ HANDLINGER

- Vi koordinerer udviklingen af børnesitet
- Vi administrerer udviklingen af bibliotek.dk
- Vi støtter gennem koordinationsgruppen for netbiblioteker:
 - Udviklingen af folkebibliotekernes fælles tilbud på nettet
 - Konsolidering, trimning og fusionering af biblioteksservices
 - Fokusering på både transaktionelle og relationelle ydelser
- Vi støtter i fællesskab med DEFF samarbejde om data i databrønde for e-ressourcer og opsamling af brugerskabte data
- Vi støtter bibliotekernes markedsføring af digitale ydelser
- Vi støtter gennem Udviklingspuljen og netbiblioteksmidlerne udvikling af nye digitale tilbud på internettet.

LINKS

Pallesgavebod.dk:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/netbiblioteker/nyt-boernewebsite

Databrønd (e-ressourcer):

www.deff.dk/content.aspx?catguid=%7B3D5A4F94-D48F-4DF0-AA06-E17F54F084A7%7D

Fra netbiblioteker til vidensnetværk (strategi for netbibliotekerne):

www.bibliotekogmedier.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/bibliotek/nationale_ordninger/netbiblioteker/Netbibliotekerne_strategi.pdf

Brugerskabte data:

www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/netbibliotekspuljen/brugerskabte-data

Koordinationsgruppen for netbiblioteker:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/netbiblioteker/koordinationsgruppen

Bibliotek.dk udviklingsplan:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/udvikling-af-bibliotekdk/udviklingsplan-2009-loebende-opdatering

Danske biblioteker i WorldCat:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/oevrig-dokumentation/danske-biblioteker-i-worldcat

FRA LEKTIECAFÉER TIL MEDBORGERCENTRE

I vidensamfundet er det vigtigere end nogensinde, at alle får en uddannelse, men halvdelen af de unge med en anden etnisk baggrund end dansk læser for dårligt til at det er muligt.

Derfor har Bibliotek og Medier over de sidste tre år bevilget mere end 3,5 mio. kr. til at oprette lektiehjælp på bibliotekerne. Integrationsministeriet har ydet penge til en pulje, og BiblioteksCenter for Integration har givet råd og vejledning til at komme i gang. Projektet er blevet en synlig succes. I alt har 129 folke- eller skolebiblioteker fået tilskud, og de fleste fortsætter lektiehjælpen efter projektperioden.

Projektet er et eksempel på, at det i et godt partnerskab med en enkel model og begrænsede økonomiske midler er muligt for mange biblioteker at yde en indsats, der både fremmer oplysning, uddannelse og integration.

For at nå flere af de større drenge støtter Bibliotek og Medier sammen med Integrationsministeriet og Undervisningsministeriet også udviklingen af en online lektiecafé, som BiblioteksCenter for Integration er tovholder på.

Bibliotekerne har imidlertid flere tilbud, der støtter integration. De spænder fra hjælp til at forstå henvendelser fra offentlige myndigheder til at bruge informationsteknologiens mange muligheder. Erfaring og forskning viser, at bibliotekerne sammen med lokale partnere mere effektivt er i stand til at nå beboere i udsatte boligområder, hvis tilbuddene koordineres, og at beboerne får større udbytte af tilbuddene, hvis de selv har en indflydelse på dem. Idéen er at hjælpe beboerne til at blive kompetente og selvhjulpne medborgere. Den måde at arbejde på støtter Bibliotek og Medier gennem tilskud til oprettelse af medborgercentre i udsatte boligområder.

■ HANDLINGER

- Vi arbejder for at udbrede medborgercentre til flere socialt udsatte boligområder og støtter allerede syv nye centre: på Nørrebro og i Solvang (København), i Fredericia, Helsingør, Aalborg, Albertslund og Hasle (Århus)
- Vi arbejder sammen med KVINFO, og vores fælles fotoudstilling, Den usynlige succes, turnerer i 2009 og 2010 på folkebiblioteker rundt om i landet
- Vi arbejder på at indgå en ny samarbejdsaftale med Integrationsministeriet omkring bibliotekernes rolle som kulturmødesteder samt centre for empowerment og læring
- Vi støtter sammen med Integrationsministeriet og Undervisningsministeriet udviklingen af lektiehjælp på nettet, Lektier Online, som begynder udrulningen i februar 2010.

LINKS

Integration og medborgercentre:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/integration

Lektiecaféer:

www.statsbiblioteket.dk/sbci/videncenter/lektiecafe/lektiecafe

Den usynlige succes:

www.kvinfo.dk/side/539

Lektier Online:

www.statsbiblioteket.dk/lektier-online

LÆSNING OG LEVENDE LITTERATUR

Læsning er en klassisk vej til oplysning – evnen til at læse er en grundlæggende kulturkompetence i viden-samfundet. Understøttelse af læsning er derfor en af bibliotekernes kerneopgaver, og den har aldrig været vigtigere end nu.

Evnen til at læse er ganske enkelt en forudsætning for at opnå mediekompetence, selvom teksten kun er ét af mange medier. Det er svært at klare sig, hvis man ikke kan læse.

Biblioteket har også fortsat en central rolle i at understøtte den levende brug af litteraturen, både ved at give adgang til den, formidle den og inddrage læserne aktivt.

Det nye medielandskab beriger den traditionelle litteraturformidling med nye platforme for formidling og interaktion og giver mulighed for litteraturoplevelser, der rummer flere dimensioner på tværs af det fysiske og virtuelle rum.

De strategiske overvejelser i styrelsens støtte er enkle. Vi arbejder med en tidlig indsats for, at børn lærer at læse, og vi forfølger indsatsen ved at støtte skolens arbejde og give inspiration til fri læsning.

Vores ideal er livslang læring. Derfor støtter vi udviklingen af en god skrive- og læsekultur omkring danske biblioteker og motiverer bibliotekerne til at skabe et levende miljø for læsere igennem aktiv formidling.

■ HANDLINGER

- Vi styrker de mindste børns udgangspunkt for at lære at læse i Bogstart og børnehavebibliotekerne
- Vi styrker skolebørns læseevner i lektiecaféerne, i Orla-konkurrencen og i DM i oplæsning
- Vi styrker en god skrivekultur i Sommerforfattereskolen for børn – og andre gode projekter under Læselyst
- Vi styrker den aktive litteraturformidling og – interaktion gennem støtte til Litteratursiden.dk og driften af DR Romanklub
- Vi udvikler bibliotek.dk ved at inddrage brugernes læseoplevelser med tags og ratings.

LINKS

Bogstart:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/boern/bogstart

Børnehavebiblioteker:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/boern/boernehavebiblioteker

Læselyst:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/boern/laeselyst

Netbiblioteker:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/netbiblioteker

DR Romanklub:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/laesning-og-laering/dr-romanklub

Bibliotek.dk:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk

OPLEVELSER MEDINDFLYDELSE LEG • FÆLLESKAB UDTRYKSKRAFT • LÆRING

Biblioteker og børn: Råstof til **LEG, LÆRING OG OPLEVELSER**

Børn er nysgerrige. De leger for legens skyld. De oplever for oplevelsens skyld, og de bruger de kulturtilbud, de får præsenteret i deres hverdag – hvis de dur for dem.

Alle børn skal have mulighed for at opleve kunst og kultur i deres hverdag. De skal kunne deltage i skabende og fortolkende processer på tværs af medier og kunstarter. Derfor er børn en højt prioriteret målgruppe for Bibliotek og Medier. Sammen med forskellige samarbejdspartnere bruger vi kræfter på at udvikle børnerettede tilbud, som er attraktive for de forskellige aldersgrupper.

Vores udfordring er at rådgive, udvikle og formidle viden. Vi skaber netværk og når frem til formuleringen af såvel strategier som konkrete projekter.

Bibliotek og Medier fokuserer på børns sprog og lyst til at læse. Vi styrker biblioteksbetjening, der matcher børns hverdag, mediebrug og kulturelle behov. Udvikling af de fysiske rum på børnebiblioteker rundt omkring i landet og bibliotekarernes kompetencer som formidlere og 'playmakere' står også højt på dagsordenen. Vi stiller store krav til det kommende, fælles børnesite, som går i luften i starten af 2010.

Sekretariatet for Børnekulturens Netværk (BKN), der er kulturministerens rådgivende organ på børnekulturområdet, er integreret i Bibliotek og Medier. BKN driver Børnekulturportalen og satser på at kvalificere mødet mellem børn og kultur i skolen, dagtilbuddet og familien. Andre vigtige opgaver er at etablere nye, værdifulde netværk og koordinere den samlede statslige indsats på området.

■ HANDLINGER

- Vi er tovholdere på bibliotekernes nye børnesite pallesgavebod.dk for de 8-12-årige
- Vi yder støtte og rådgivning til folkebibliotekers udvikling på børneområdet
- Vi har fokus på efteruddannelse for folke- og skolebibliotekarer
- Vi er sekretariat for det tværministerielle Læselystprogram
- Vi er ansvarlige for det sprogstimulerende program Bogstart for de 0-3-årige
- Vi deltager i udviklingen af Lektier online
- Vi deltager i Børnekulturens Netværk.

LINKS

Bibliotekernes nye børnesite:
www.pallesgavebod.dk

Baggrund og debat om børnesitet:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/netbiblioteker/nyt-boernewebsite

Børnekulturportalen og Børnekulturens Netværk:
www.boernogkultur.dk

Læselystprogrammet:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/boern/laeselyst

Børnehavebiblioteker:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/boern/boernehavebiblioteker

Bogstart:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/boern/bogstart

Lektiehjælpscaféer:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/laesning-og-laering/lektiecafeer

Lektier Online:
www.statsbiblioteket.dk/lektier-online

KULTUR ER FOR ALLE - OGSÅ UNGE

Unge-projektmodningen

Børnekulturens Netværk arbejder i 2009 målrettet på at udvide deres målgruppe til også at omfatte unge. Netværket har iværksat en unge-projektmodning til dette formål og vil i slutningen af året fremvise projektmodningens resultater for kulturministeren og Kulturministeriet. Resultaterne bliver formidlet gennem en rapport, som dokumenterer en række tendenser blandt unge, best practice eksempler på ungeprojekter samt giver en række anbefalinger til, hvordan Netværket kan bidrage til at fremme dialog, udvikling og nytænkning på området.

Hvorfor er det vigtigt, at unge som målgruppe støttes i deres kulturelle udvikling? Et væsentligt svar herpå er den vekselvirkning, som foregår mellem samfundet og dets unge borgere. Samfundet er med til at skabe de unge, men samtidig er de unge også med til at skabe

samfundet. Og netop unge er en målgruppe, som i højere grad end andre aldersgrupper har modet til at eksperimentere og tage nye trends til sig. Derfor er det vigtigt, at samfundet også er gearret til at udfolde og udvikle den kultur, som skabes for, med og af unge.

De unge og kunsten og kulturen i EU

Sverige har med deres nuværende formandskab valgt at gøre børn og unges kreativitet til et hovedspørgsmål på kultur- og medieområdet. Valget falder godt i tråd med interessen og fokus i de fleste EU medlemslande og den agenda for EU's kultursamarbejde, som kulturministrene har vedtaget for årene 2007-2010. EU-kommissionen har igangsat ekspert- og arbejdsgrupper, som skal komme med anbefalinger i forhold til kunst og kultur for, med og af børn og unge. Derfor bliver gode idéer og best practice på dette felt opsporet, iværksat og udvekslet.

■ HANDLINGER

- Vi yder støtte til folkebibliotekers udviklingsprojekter inden for ungeområdet
- Vi laver efteruddannelsesstilbud for skole- og folkebibliotekarere
- Børnekulturens Netværk er i færd med en projektmodning om kultur for unge
- Børnekulturens Netværk deltager i en EU-arbejdsgruppe om kunst og kultur i skolen, hvor også kultur for unge bliver drøftet.

LINKS

Børnekulturportalen og Børnekulturens Netværk:
www.boernogkultur.dk

Børnekulturportalen Unge og Kultur:
www.boernogkultur.dk/section3/nyheder-og-debat/temaer_og_fokus/ungekultur.html

Børnekulturens Netværk:
www.boernogkultur.dk/section1/ungekultur_2009.html

EU og de unge:
www.se2009.eu/en/the_presidency/about_the_eu/education_youth_and_culture

FRA FORSKNINGSBIBLIOTEKER TIL BIBLIOTEKSBETJENING AF FORSKERE

Biblioteksbetjeningen af forskere og studerende er i stadig større grad baseret på digitale materialer, nye tjenester og øget brugerfokus. Fokuseringen på brugerne afspejles ikke blot i bestræbelserne på at skabe mere brugervenlige bibliotekssystemer, men også ved at bibliotekerne arbejder med nye opgaver tæt knyttet til forskeres og studerendes arbejdsprocesser. Det kan eksempelvis være inden for bibliometri, forskningsregistrering, Open Access, forskningsformidling, informationskompetence eller e-læring.

En række af de fælles løsninger, der etableres inden for disse områder, udvikles inden for rammerne af Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF).

Licenssamarbejdet om indkøb af e-ressourcer effektiviseres. Både i form af et bedre betalingsflow, udarbej-

delse af servicedeklaration samt indkøbsprocessen for at opnå mest mulig information for færrest mulige midler.

DEFF indledte 2009 med en ny styregruppe og en ny formand. Samtidig blev samarbejdet udvidet til også at omfatte gymnasier, Sосу'er og VUC'er. Disse to begivenheder er baggrunden for beslutningen om, at der i 2010 skal udarbejdes en ny strategi for DEFF. I løbet af 2009 har DEFF dannet rammen om et analysearbejde om fremtidens biblioteksbetjening af forskere, som vil blive et vigtigt bidrag til den nye strategi.

De konkrete projektaktiviteter har været præget af en række større projekter, som konsoliderer og udvikler infrastrukturen for biblioteksbetjening af forskere, eksempelvis WAYF og databrønd.

■ HANDLINGER

- Vi udbygger og konsoliderer infrastrukturen med projekter som databrønd, ERMS og DanBib som ægte fælleskatalog
- Vi fremmer Open Access
- Vi yder konkrete services til gymnasier, Sosu'er og VUC'er
- Vi udvikler en ny strategi.

LINKS

Databrønd for e-tidsskrifter og e-bøger:

www.deff.dk/content.aspx?catguid={3D5A4F94-D48F-4DF0-AA06-E17F54F084A7}

Licenssamarbejdet:

www.deff.dk/content.aspx?catguid={5D464B72-02D9-4751-B395-322F22380A1C}

DanBib, og kobling til det globale katalogiserings- og bestillingssystem:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/danbib

Worldcat:

www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/oevrig-dokumentation/danske-biblioteker-i-worldcat

www.deff.dk/content.aspx?itemguid={CD102BD5-0098-422F-9084-171C77363ABE}

WAYF:

www.wayf.dk/wayfweb/forside.html

Forskningsnettet:

www.forskningsnettet.dk

www.fi.dk/forskning/infrastruktur/forskningsnettet

www.fi.dk/forskning/den-bibliometriske-forskningsindikator

Knowledge Exchange:

www.knowledge-exchange.info

www.fi.dk/forskning/den-bibliometriske-forskningsindikator

Danmark er med på **OPEN ACCESS** VOGNEN

Open Access handler om fri adgang til videnskabelig information på nettet. Videnskabsminister Helge Sanders underskrivelse af EU Ministerrådets konklusioner om adgang til videnskabelig information var første skridt. Vi har nu bevæget os fra en situation, hvor bibliotekarer talte om Open Access med hinanden, til at det nu er en kendsgerning, at vi på nationalt niveau arbejder for at fremme Open Access i Danmark.

Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) og Styrelsen for Bibliotek og Medier har gennem flere år ført en aktiv Open Access politik via DEFFs programområder, Knowledge Exchange og Nordbib. DEFF er nu blevet ansvarlig for det Open Access udvalg, som har til opgave at udarbejde en række anbefalinger til, hvordan Danmark bedst kan leve op til Ministerrådets konklusioner samt en tidsplan for implementeringen af anbefalingerne.

I Knowledge Exchange (KE) har DEFF en aktiv rolle via sit formandskab for Open Access programmet. I KE-regi arbejdes der for eksempel aktivt for at påvirke EU kommissionen omkring copyright. Aktiviteterne er højt prioriteret og koordineres tæt med DEFFs nationale aktiviteter.

Nordbib, som afsluttes ved udgangen af 2009, har gennem de sidst fire år arbejdet intensivt på at koordinere og øge opmærksomheden om Open Access på nordisk niveau. Styrelsen for Bibliotek og Medier arbejder aktivt på at få etableret en fortsættelse af programmet.

Bibliotek og Medier vil fremover intensivere aktiviteterne på Open Access området og forventer, at 2010 bliver året, hvor Open Access kommer på den politiske dagsorden, og Danmark for alvor kommer med på Open Access vognen!

■ HANDLINGER

- DEFF har formandskabet for Open Access udvalget
- DEFF intensiverer arbejdet med det nyetablerede Open Access netværk og Open-access.dk
- KE etablerer kontakt til EU om ændringer af copyright bestemmelser
- KE arbejder videre med en stribe tiltag i samspil med EU
- DEFF laver opfølgning på resultaterne af John Houghtons rapport om omkostninger og gevinster ved forskellige modeller for publicering af forskning i Danmark
- Vi arbejder aktivt videre med modeller for nordisk Open Access samarbejde
- Vi styrker ekspert samarbejdet om nordiske tidsskrifters overgang til Open Access
- Vi intensiverer den samlede Open Access indsats i 2010.

LINKS

Open Access tema på Styrelsen for Bibliotek og Mediers hjemmeside:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/forskning/open-access

Rapporten Costs and Benefits of Alternative Publishing Models: Denmark:
www.deff.dk/content.aspx?catguid={76446C4E-77AB-4EC4-8AA0-99D8167FF0F7}

Open-access.dk:
www.open-access.dk

Knowledge Exchange:
www.knowledge-exchange.info

Nordbib:
www.nordbib.net

Nordic Open Access Publishing (NOAP):
www.ub.uit.no/wiki/noap/index.php/Main_Page

BIBLIOTEK.DK

- FRA OMSTILLINGSBORD TIL OMDREJNINGSPUNKT

For de fleste slutbrugere er bibliotek.dk bibliotekernes ansigt udadtil. Tjenesten har en bred appel hos befolkningen. Der er ganske vist en forholdsmæssig overvægt af studerende, men over halvdelen af brugerne er erhvervsaktive. Den seneste brugerundersøgelse af bibliotek.dk viser desuden, at brugertilfredsheden fortsat er skyhøj.

Der arbejdes løbende på at forbedre brugeroplevelsen. Brugerne kan nu anmelde materialer og udtrykke deres vurdering med stjerner. Brugeren inspireres med tilbud om relateret materiale eller information om, hvad andre har lånt. Der er etableret bedre præsentation af relateret materiale og en mere sømløs forbindelse til lokale systemer. Resultatet af udviklingen

kommer bl.a. til udtryk i en fortsat stabil stigning af bestillinger i bibliotek.dk og mellem biblioteker.

Forudsætningen for den gode brugeroplevelse er et underliggende velfungerende lånesamarbejde. Den nationale kørselsordning sikrer fortsat, at bibliotekerne er bundet effektivt sammen. Et nyt initiativ er sammenkobling med de norske og svenske kørselsordninger.

Centralbiblioteksreformen er tæt på at være fuldt implementeret. Nye fire-årige rammeaftaler er aftalt med såvel nationale som regionale strategiske mål. Udviklingsprojekter på overbygningsområdet er igangsat. Det succesfulde program for kulturtrænere fortsætter i 2010.

■ HANDLINGER

- Vi vil tilbyde flere tjenester på mobile platforme
- Vi vil omsætte brugernes ønsker fra brugerundersøgelsen i konkrete udviklingsinitiativer
- Vi udvikler en ny brugergrænseflade til bibliotek.dk
- Vi udvikler integration af bibliotek.dk med andre tjenester såsom Bibliotekernes Netmusik
- Vi optimerer bibliotekernes og brugerens anvendelse af katalogdata
- Vi udvikler et fælles system til opsamling og formidling af brugerskabte data
- Vi samarbejder med bibliotekerne om at sikre en repræsentativ dækning af danske bibliotekers digitaliserede materiale i Europeana.eu
- Vi vil udvikle sammenkoblingen af den nordiske kørselsordning fra betatest til drift.

LINKS

Brugerundersøgelse af bibliotek.dk. Oktober 2009:
www.danbib.dk/docs/Brugersurvey_2009.pdf

bibliotek.dk-statistikker:
www.danbib.dk/index.php?doc=bibdkstatistik

Udviklingsplan 2009 - løbende opdatering:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/udvikling-af-bibliotekdk/udviklingsplan-2009-loebende-opdatering

Forberedelse af udviklingsplaner (bibliotek.dk):
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/forberedelse-af-udviklingsplaner

Europæisk kulturarv:
www.europeana.eu

Projekt om brugerskabte data:
www.bibliotekogmedier.dk/tilskud/tilskud-og-puljer-biblioteker/netbibliotekspuljen/brugerskabte-data

Åbne biblioteker – også på afstand:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/fokusomraader/informationsforsyning/standarder/danzig/andre-specifikationer/aabne-biblioteker-ogsaa-paa-afstand-et-notat

ADHL – Andre der har lånt:
www.danbib.dk/index.php?doc=adhl

Danske biblioteker i WorldCat:
www.bibliotekogmedier.dk/biblioteksomraadet/nationale-ordninger/bibliotekdk/oevrig-dokumentation/danske-biblioteker-i-worldcat

GOD MODEL

FOR SAMARBEJDE MELLEM STAT OG KOMMUNER

Kommunalreformens indførelse i 2007 har på mange måder skabt mere handlekraftige kommuner også i forhold til kulturpolitikken lokalt. Det er mærkbart i mange kommuner, hvor en række spændende kulturinitiativer har set dagens lys.

Kulturministeriet understøtter disse initiativer gennem kulturaftalerne, hvor en afgørende forudsætning er samarbejde på tværs af kommuner og institutioner og ikke mindst på tværs af kommunegrænserne med de øgede muligheder, det giver i forhold til kapacitet, inspiration og videndeling.

De mere jævnbrydige kommuner har skabt grobund for nye samarbejdsmodeller, hvor Børnekulturens Netværk med sin model har vist gode resultater. Børnekulturens Netværk har gjort samarbejdet med kommunerne til et væsentligt element i sit arbejde med børnekulturen. Videndeling, inspiration og dokumentation er nøgleord i bestræbelserne på at sikre, at

børnekultur bliver en naturlig del af alle børns hverdag i alle hjørner af Danmark.

En opskrift på samarbejde

Det netop afsluttede modelforsøg er et godt eksempel på en samarbejdsmetode, der har virket.

Opskriften kommer her:

- Invitation til alle kommuner om at deltage i forsøg, hvor der udvikles modeller og metoder for børnekultur i kommunen
- Udvalgelse af projekter, der har potentiale til at tilvejebringe ny inspiration
- Løbende sparring og konsulentbesøg i kommunerne
- Løbende videndeling gennem konferencer og nyhedsbreve
- Koordinering og netværksdannelse mellem forsøgsdeltagerne gennem møder (og konferencer)
- Løbende, involverende evaluering
- Afslutning og videndeling gennem konferencer og hjemmeside.

■ HANDLINGER

- Vi deltager i Børnekulturens Netværk, der har til hovedopgave at skabe større sammenhæng i de statslige bevillinger til børnekultur og mere helhed i arbejdet med børnekulturens mange facetter
- Børnekulturens Netværk etablerer netværk mellem børnekulturkonsulenter, mellem børnekulturprojekter og støtter faglige netværk på tværs af stat og kommune
- Børnekulturens Netværk har et tæt samarbejde med Børne- og Kulturchefforeningen
- Børnekulturens Netværk udvikler modelforsøg i samarbejde med kommunerne.

LINKS

Samarbejde mellem stat og kommune:

www.boernogkultur.dk/section2/Stat_og_kommune.html

Modelforsøg i kommunerne:

www.boernogkultur.dk/section1/Modelkommuneforsoeget.html

Børnekulturportalen og Børnekulturens Netværk:

www.boernogkultur.dk

www.bornekultur.dk

Kulturministeriet og kommunerne:

www.kum.dk/sw50436.asp

INSPIRATION

Eksempler på projekter og aktiviteter i 2009

Projekter under Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker

I øjenhøjde med Danmarks børn

DRs børnekanal Ramasjang sender fra den 2. november 2009 en halv times oplysende og underholdende live tv-program på alle hverdage året rundt fra Aalborg Hovedbibliotek. Aalborg bibliotekerne bidrager med research, formidling og koordinering med landets øvrige biblioteker.

Biblioteket spiller online

Projektets idé er både at undersøge muligheden for at skabe adgang til online spil og tilvejebringe en online udlånsplatform af spil. Samtidig skal projektet udvikle nye roller for biblioteket som facilitator for spilteknologi-

er både for slutbrugere og for bibliotekerne.

Walking the library

I projektet udvikles metoder og værktøjer inkl. ny trackingteknologi til at måle, hvordan brugere udnytter brugspotentialer i fysiske biblioteksrum. Metoder og værktøjer skal efterfølgende kunne anvendes i alle biblioteker til at optimere biblioteksindretning og kvalificere biblioteksstatistik.

Børns biblioteker

I det nye samarbejds- og udviklingsgrundlag mellem folke- og skolebiblioteker er det fælles mål at styrke børns evner til at skabe, tolke og udveksle alle former for indhold i analoge og digitale medier. I projektet ska-

bes en ny fælles professionsviden for 'børns biblioteker', der skal danne udgangspunkt for samarbejde og arbejdsdeling i et nyt perspektiv mellem de to bibliotekstyper.

Formidlingens ABC for biblioteker

Der udvikles en række nye metoder og redskaber til formidling af indholdet i bibliotekets fysiske og digitale ressourcer. De nye metoder samles i projektets slutresultat *Formidlingens ABC for biblioteker*, en drejebog for formidling af ressourcernes indhold og organisering i bibliotekerne.

Læs mere om disse og andre projekter i Udviklingspuljens projektbank på udviklingspuljeprojekter.bibliotekogmedier.dk

Projekter og aktiviteter i DEFF

Fælles ERMS til licensadministration

Formålet med projektet er at skabe et gennearbejdet beslutningsgrundlag for indførelse af et fælles Electronic Resource Management System (ERMS) til administration af elektroniske licenser. Forprojektet forventes at resultere i et udbud og senere implementering af et fælles ERMS.

Danske biblioteker i WorldCat

Projektet implementerer et samarbejde mellem danske biblioteker og biblioteksbasen WorldCat med eksport af danske bibliotekers beholdning til Worldcat. Idéen er både at sikre danske fordele og samtidig at Danmark deltager aktivt i internationalt samarbejde. Forskningsbibliotekerne får mulighed for at blive materialeleverandører til udenlandske biblioteker og dermed etablere udbyggede samarbejdsrelationer.

DanBib som ægte fælleskatalog

Formålet med projektet er at udvikle en fælles katalog rettet mod fag- og forskningsbibliotekerne. Arbejdet tilrettelægges som en iterativ udviklingsproces, der skal sikre at løsningen kan tilpasses og ændres undervejs. Hovedaktiviteterne indebærer implementering af datamodel og dataflows for fælleskatalogen og mulighed for katalogisering via centrale værktøjer eller via lokale bibliotekssystemmoduler.

Fælles bibliotekssystem til gymnasierne

Der udvikles en standardiseret teknisk platform til gymnasiebibliotekerne, herunder nyt bibliotekssystem. Løsningen tænkes i sammenhæng med øvrige systemer såsom administrative systemer, Learning Management Systemer og andre relevante perifere systemer.

Databrønd

Et databrøndskonsortium bestående af Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek (DEFF) og seks store forskningsbiblioteker har indgået en treårig aftale om udbud og drift af en databrønd for e-artikler og e-bøger.

Brugerkaravane - Turen går til Brugerland

Projektets vision er at stimulere udviklingen af bibliotekers services, så de møder brugernes behov og opleves som relevante og umiddelbart tilgængelige samt som attraktive læringspartnere. Hensigten er at sætte alle deltagere i stand til at anvende et udvalg af brugerundersøgelser og at formidle dem til de kollegaer, der ikke deltog i turen, samt at sætte fokus på brugerlogikken.

Læs mere om disse og øvrige aktiviteter på www.deff.dk

OM BIBLIOTEK OG MEDIER

- Styrelsen for Bibliotek og Medier er oprettet den 1. februar 2008 ved en fusion af Biblioteksstyrelsen og Mediesekretariatet og tæller i dag godt 70 medarbejdere. Fusionen skete som led i Kulturministeriets bestræbelse for at konsolidere mindre, administrative institutioner. Sammenlægningen var også fagligt begrundet i, at de forskellige medier – radio, tv, internet, den trykte presse, nye medier mv. – kommer til at hænge mere og mere sammen i disse år.
- Styrelsen er Kulturministeriets sagkyndige organ for det offentlige biblioteksvæsen og statens videnscenter på medieområdet. Styrelsen bistår Kulturministeriet, andre myndigheder og offentligheden i alle spørgsmål vedrørende folke- og forskningsbiblioteker samt spørgsmål vedrørende medier, først og fremmest radio, tv og den trykte presse.
- På biblioteksområdet varetager styrelsen en række forvaltningsopgaver, herunder administration af *Lov om Biblioteksvirksomhed*. Ligeledes varetager styrelsen udviklingsopgaver i tilknytning til bibliotekernes virksomhed og administrerer en række tilskudsordninger inden for biblioteksområdet.
- På medieområdet betjener styrelsen Radio- og tv-nævnet og varetager en række forvaltnings- og tilsynsopgaver på radio- og tv-området, herunder administration af sendetilladelser og tilskud til lokal radio- og tv-produktion.
- Styrelsen administrerer endvidere lovgivningen om distributionsstøtte til en række blade og tidsskrifter og varetager herudover sekretariatetsfunktion for en række fordelingsudvalg samt Dagbladsnævnet.
- Fordelingen af Biblioteksafgiften samt fordelingen af tips- og lottomidler til kulturtidsskrifter administreres ligeledes af styrelsen.

Læs mere om vores historie, organisation og opgaver på vores hjemmeside www.bibliotekogmedier.dk/

UDVIKLINGSPULJEN
BIBLIOTEK.DK
INTERNATIONALT SAMARBEJDE
DIGITAL UDVIKLING
BIBLIOTEKSUDVIKLING
NETBIBLIOTEKER
INTEGRATION
BØRNEHAVEBIBLIOTEKER